

Ulkoministeriön puolisoyhdistys ULPU ry:n lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain (359/2003) muuttamisesta

Ulkoministeriön puolisoyhdistys ULPU ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnokseen hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain uudistamisesta. ULPU ry haluaa kiinnittää esityksessä huomiota erityisesti kahteen kohtaan:

1 Asumisaikaedellytyksestä poikkeaminen ulkoasianhallinnon virkahenkilöiden puolisojen kohdalla

ULPU ry pitää erittäin tärkeänä, että laki mahdollistaa poikkeuksen, jonka mukaan henkilölle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus kahden vuoden asumisajan perusteella, jos hänen puolisonsa on Suomen kansalainen ja toimii Suomen ulkoasiainhallinnon virkatehtävissä mukaan lukien diplomaattisen edustuston, siihen rinnastettavan muun edustuston tai konsulaatin tehtävät (22a §). Näin vahvistetaan voimassa olevan lain soveltamiseen liittyvää nykyistä käytäntöä ulkoasiainhallinnon virkahenkilöiden puolisojen kohdalla ja tehdään lain soveltamisesta nykyistä selkeämpää.

Esitys tunnistaa puolisojen ja perheiden tärkeän merkityksen niin valtion tehtävissä toimivan virkahenkilön kuin koko ulkoasiainhallinnon työlle. ULPU ry:n näkemys perustuu perheiden ja puolisojen asemaan ulkoasiainhallinnossa kokonaisuutena. Poikkeaminen asumisaika-vaatimuksessa Suomen ulkoasiainhallinnossa toimivan virkahenkilön puolison kohdalla vahvistaa edellytyksiä ja poistaa tarpeettomia esteitä pätevän henkilöstön siirtymisessä valtion tehtäviin ulkomaille sekä lisää tasa-arvoisuutta työntekijöiden, heidän puolisojensa ja perheidensä välille.

Esityksessä on perustellusti mainittu, että diplomaattipassin antama suoja on hyvin tärkeä sekä puolison että koko perheen turvallisuudelle. Huomionarvoista on, että tämä suoja ei ole merkittävä vain korkeauhkaisessa kohteessa, vaan viime vuosien koronapandemia ja yllättävät konfliktit ovat osoittaneet, että ilman diplomaattipassin turvaa puoliset voivat joutua erillään diplomaattipassilla matkustavasta virkahenkilöstä hankaliin ja vaarallisiin tilanteisiin tai painostuksen kohteeksi myös muualla. Tämä voi lisätä haavoittuvuuksia valtion palveluksessa olevan puolison työlle.

2 Kansalaisuushakemuksen käsittelyn nopeuttaminen ulkoasiainhallinnon virkahenkilön puolisoineen siirtyessä ulkomaan edustustoon

ULPU ry kiinnittää lainvalmistelijoiden huomion myös puolisojen kansalaisuushakemusten mahdollisesti pitkiin käsittelyaikoihin, jotka tällä hetkellä ovat noin 6–29 kk. Pitkät käsittelyajat voivat estää tai viivästyttää pätevän virkahenkilön hakeutumista hänelle soveltuviin tehtäviin, siirtymistä valtion tehtäviin ulkomaille sekä vaikeuttaa pätevän ja parhaiten soveltuvan henkilön valintaa erilaisiin ulkomaanedustuksen tehtäviin. Tämä voi pahimmassa tapauksessa heikentää Suomen ulkomaanedustuksen toimintakykyä.

ULPU ry esittää harkittavaksi menettelyä, joka mahdollistaisi ulkoasiainhallinnon virkahenkilöiden puolisojen kansalaisuushakemusten käsittelyä kiireellisenä, mikäli

LAUSUNTO

11.3.2024

ulkoasiainhallinto suunnittelee virkahenkilön siirtoa ulkomaille eikä hakemuksen käsittelyä ole kohtuullisen käsittelyajan aikana saatu ratkaistua.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet ulkoministeriön henkilöstöjärjestöt UH Akava ja Uhvy ry.

Helsingissä 11.3.2024
Liudmila Helanterä
Puheenjohtaja, ULPU ry